

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ และข้อเสนอการปรับปรุงกฎหมาย การจัดการสารเคมีของประเทศ

อมรรัตน์ ลีนะนธิกุล

**การประชววิชาการเพื่อเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ประจำปี ๒๕๕๗
สร้างสังคมไทยให้ปลอดภัยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช**

ในวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

ณ ศูนย์ประชุมสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ กรุงเทพมหานคร

กรอบการนำเสนอ

๑. แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๔
(พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๖๔)
๒. ข้อเสนอการปรับปรุงกฎหมายการจัดการสารเคมีของ
ประเทศไทย

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ

แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัย
ด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๑
(พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔)

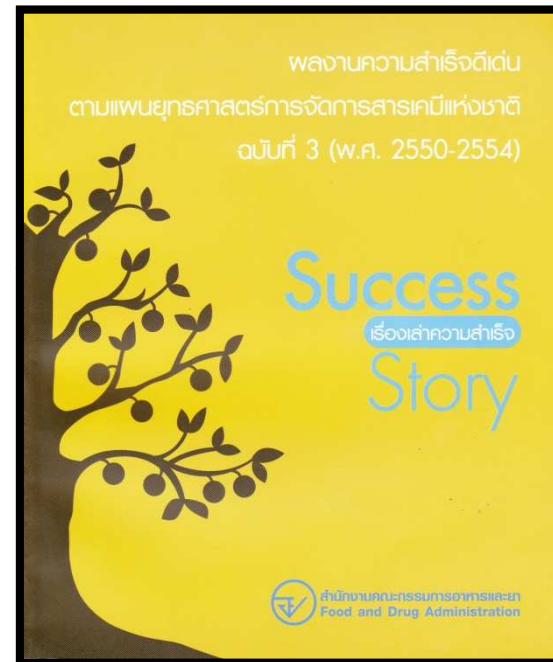
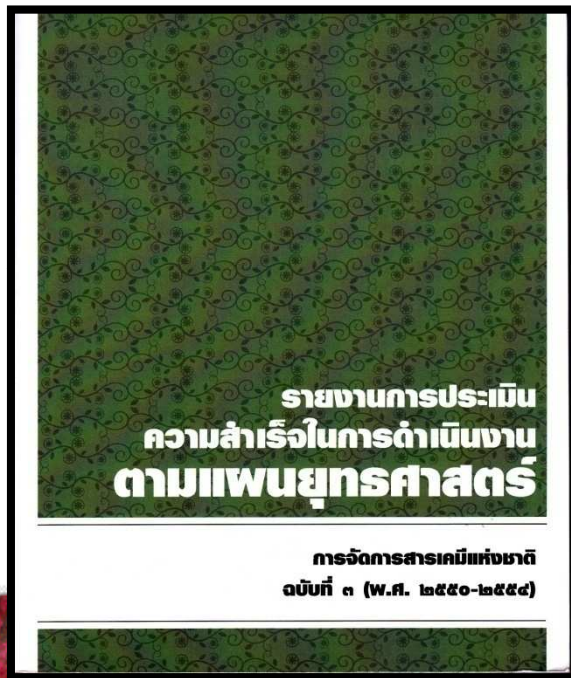
แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัย
ด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๒
(พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙)

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี
แห่งชาติ ฉบับที่ ๑
(พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔)

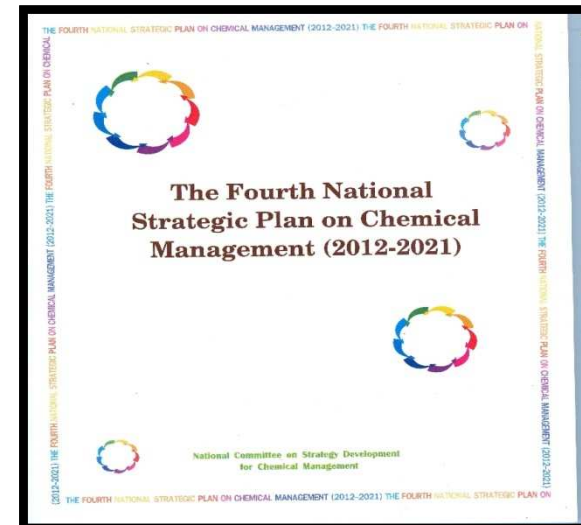
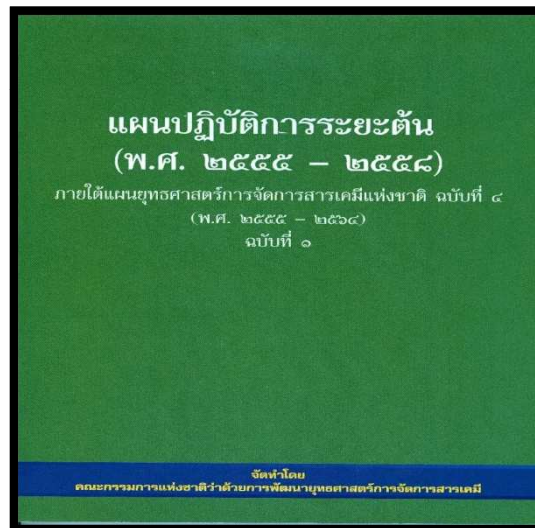
แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี
แห่งชาติ ฉบับที่ ๔
(พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔)

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔)

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๖๔)

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๖๔)

เป้าประสงค์ "ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ สังคมและสิ่งแวดล้อมปลอดภัย บนพื้นฐานของการจัดการสารเคมีที่มีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ"

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาระบบข้อมูล กลไก และเครื่องมือในการจัดการ สารเคมีอย่างเป็นระบบครบ วงจร	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาศักยภาพและ บทบาทในการบริหาร จัดการสารเคมี ของทุกภาคส่วน	ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ลดความเสียหายอันตราจาก สารเคมี
กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง	กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาองค์ความรู้และ ศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการสารเคมี	กลยุทธ์ที่ ๑ ป้องกันอันตรายจากสารเคมี (ทั้งภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาค ผู้บริโภคและสาธารณสุข และ ภาคชุมชนสง)
กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนากลไกและเครื่องมือ ใน การจัดการสารเคมีอย่างเป็น ระบบครบวงจร	กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาศักยภาพภาคเอกชน และการเชื่อมโยงความร่วมมือ พันธมิตรและข้อตกลงระหว่าง ประเทศ	กลยุทธ์ที่ ๒ เฝ้าระวังและติดตาม ตรวจสอบผลกระทบจาก สารเคมี
กลยุทธ์ที่ ๓ สร้างกลไกเพื่อขับเคลื่อนการ จัดการสารเคมีอย่างมี ประสิทธิภาพ	กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วม ในการจัดการสารเคมีของ ทุกภาคส่วน	กลยุทธ์ที่ ๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพการ รับมือสถานการณ์ฉุกเฉินและ การกักขังนิเวศวิทยาและฟื้นฟู

ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมีภาคเกษตร

๑.๑ ส่งเสริมการเกษตรที่ดี (GAP) รวมถึงการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย

๑.๒ ควบคุมการจำหน่ายสารเคมีทางการเกษตรให้เป็นไปอย่างถูกต้องและทั่วถึง ควบคุมการโฆษณาและการขายตรง เพื่อป้องกันการหลอกลวง และ การใช้สารเคมีที่มากเกินไป
ความจำเป็น

ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมีภาคเกษตร

๑.๓ ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่มีความเสี่ยงสูง กำหนดบัญชีรายชื่อสารเคมีทางการเกษตรที่มีความเสี่ยงสูง พิจารณาจำกัดหรือยกเลิกการนำเข้าสารเคมีด้านการเกษตรที่มีความเสี่ยงสูง

๑.๔ ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ การใช้สารทดแทนสารเคมี และการสร้างกลไกด้านการตลาด เพื่อส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์จากเกษตรอินทรีย์ เช่น การให้เครื่องหมายหรือตราคุณภาพ

แผนปฏิบัติการภายใต้แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๖๔)

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติฉบับที่ ๔
“ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ สังคมและสิ่งแวดล้อมปลอดภัย บนพื้นฐานของการจัดการสารเคมีที่มีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ”

ระยะต้น	ระยะกลาง	ระยะปลาย
๔ ปี	๓ ปี	๓ ปี
พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๘	พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔

แผนปฏิบัติการระยะต้น (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๘)

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๖๔)

<p>ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาฐานข้อมูล กลไกและเครื่องมือในการจัดการสารเคมีอย่างเป็นระบบครบวงจร</p>	<p>ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาศักยภาพและบทบาทในการบริหารจัดการสารเคมีของทุกภาคส่วน</p>	<p>ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี</p>
<p><u>กลยุทธ์ที่ ๑</u> พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง</p>	<p><u>กลยุทธ์ที่ ๑</u> พัฒนาองค์ความรู้และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมี</p>	<p><u>กลยุทธ์ที่ ๑</u> ป้องกันอันตรายจากสารเคมี ทั้งด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม ด้านสาธารณสุขและผู้บริโภค และด้านการขนส่ง</p>
<p>จำนวนแผนงานโครงการ = ๗ งบประมาณ = ๕๐.๖๑ ล้านบาท</p>	<p>จำนวนแผนงานโครงการ = ๑๘ งบประมาณ = ๒๗๙.๐๐๗๙ ล้านบาท</p>	<p>จำนวนแผนงานโครงการ = ๓๕ งบประมาณ = ๖๒๕.๐๙ ล้านบาท</p>
<p><u>กลยุทธ์ที่ ๒</u> พัฒนากลไกและเครื่องมือ ในการจัดการสารเคมีอย่างเป็นระบบครบวงจร</p>	<p><u>กลยุทธ์ที่ ๒</u> พัฒนาศักยภาพการตอบสนองและการเตรียมความพร้อมต่อพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศ</p>	<p><u>กลยุทธ์ที่ ๒</u> เฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบผลกระทบจากสารเคมี</p>
<p>จำนวนแผนงานโครงการ = ๑๐ งบประมาณ = ๓๘๒.๘๒ ล้านบาท</p>	<p>จำนวนแผนงานโครงการ = ๑๐ งบประมาณ = ๓๘.๙ ล้านบาท</p>	<p>จำนวนแผนงานโครงการ = ๖ งบประมาณ = ๘๕.๘๗๓ ล้านบาท</p>
<p><u>กลยุทธ์ที่ ๓</u> สร้างกลไกเพื่อขับเคลื่อนการจัดการสารเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p><u>กลยุทธ์ที่ ๓</u> ส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการสารเคมี</p>	<p><u>กลยุทธ์ที่ ๓</u> รับมือสถานการณ์ฉุกเฉินและการรักษาเยียวยาและฟื้นฟู</p>
<p>จำนวนแผนงานโครงการ = ๒ งบประมาณ = ๙.๖ ล้านบาท</p>	<p>จำนวนแผนงานโครงการ = ๒๐ งบประมาณ = ๗๗.๖๒ ล้านบาท</p>	<p>จำนวนแผนงานโครงการ = ๑๓ งบประมาณ = ๗๘๓.๐๗๒๙๙๕ ล้านบาท</p>
<p>รวมจำนวนแผนงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๑ = ๑๙ งบประมาณรวม = ๒๔๓.๐๓ ล้านบาท</p>	<p>รวมจำนวนแผนงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๒ = ๔๘ งบประมาณรวม = ๓๗๕.๐๒๗๙ ล้านบาท</p>	<p>รวมจำนวนแผนงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๓ = ๕๔ งบประมาณรวม = ๑,๔๙๑.๙๘๓๙๙๕ ล้านบาท</p>
<p>รวมจำนวนแผนงานโครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ ๔ = ๑๒๑ งบประมาณรวม = ๒,๑๑๐.๐๔๑๘๙๕ ล้านบาท</p>		

โครงการนำขับเคลื่อน (Flagship)

**ภายใต้
แผนปฏิบัติการระดับ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๘)
ของ
แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ
ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๔)**

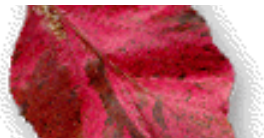
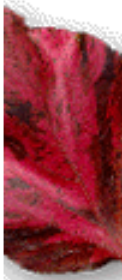
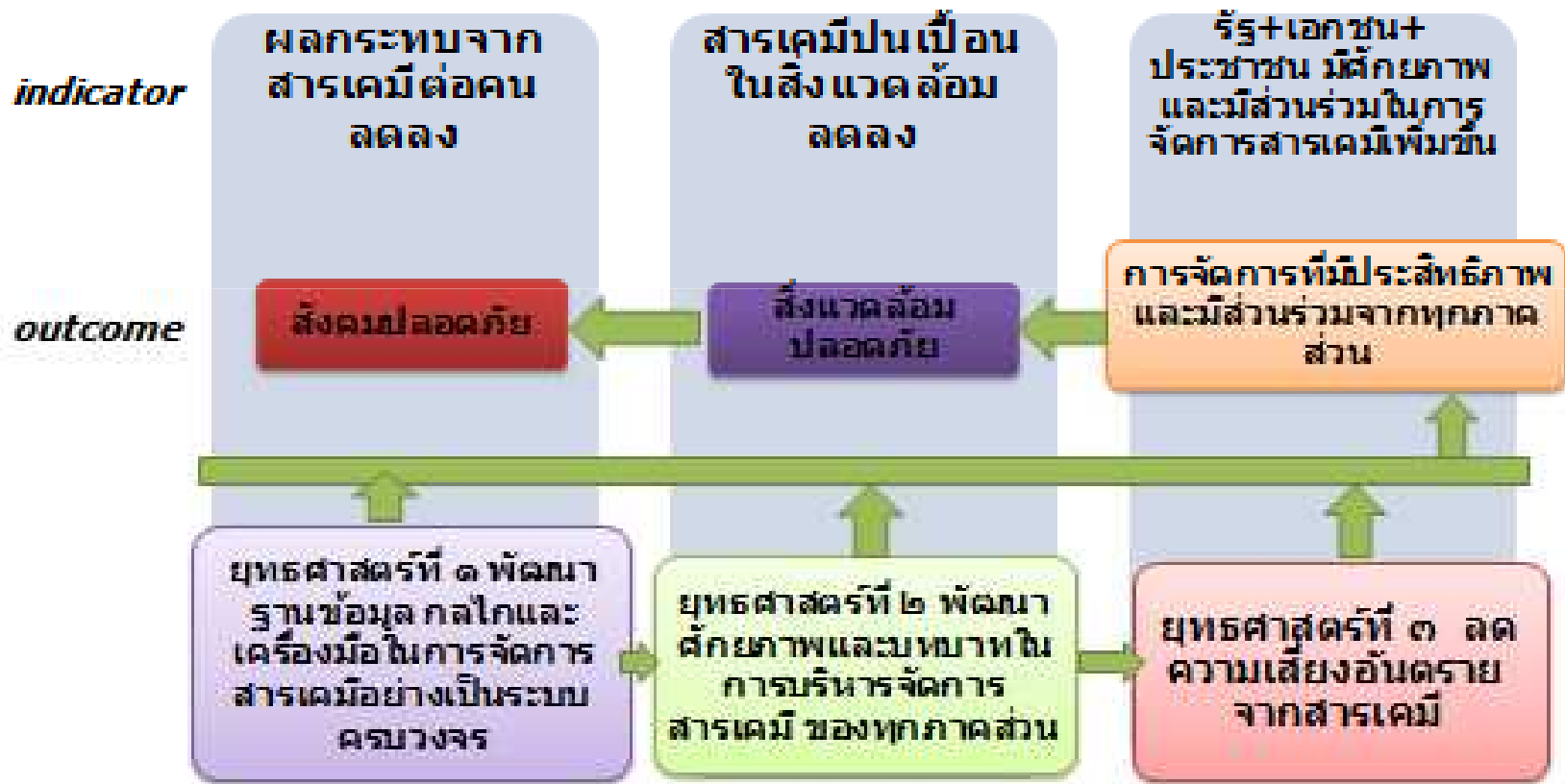

โครงการนำขับเคลื่อน (Flagship)

๑. โครงการจัดทำฐานข้อมูลกลางสารเคมีของประเทศ
๒. โครงการปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสารเคมี และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
๓. โครงการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งองค์กรกลางในการจัดการสารเคมีระดับชาติ
๔. โครงการต้นแบบเครือข่ายการจัดการผักผลไม้ปลอดภัยจากสารเคมี
๕. โครงการนำร่องการพัฒนากลไกการสื่อสารเพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหามลพิษระหว่างชุมชนและแหล่งกำเนิดมลพิษ
๖. โครงการพัฒนาแนวทางและต้นแบบการจัดทำแผนที่ความเสี่ยงสารเคมีของชุมชน (Community Risk Mapping) รอบนิคมอุตสาหกรรม
๗. โครงการบริหารแผนปฏิบัติการระยะต้น พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๘ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๕)

แนวทางการประเมินแผนฯ ๔ ด้วยการกำหนดตัวชี้วัด

"ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ สังคมและสิ่งแวดล้อมปลอดภัย บนพื้นฐานของการจัดการสารเคมีที่มีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ"

ตัวชี้วัดหลักแผนฯ ๔

๑๐ ตัวชี้วัดหลัก (๒๐ ตัวชี้วัดย่อย)		
สังคมปลอดภัย	สิ่งแวดล้อมปลอดภัย	มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
๑. อัตราการเจ็บป่วยและเสียชีวิตจากการได้รับพิษจากสารเคมี	๑. การปนเปื้อนของสารเคมีในอากาศ	๑. บุคลากรในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความรู้ความสามารถในการจัดการสารเคมี
๒. การปนเปื้อนของสารเคมีในอาหารและผลิตภัณฑ์ผู้บริโภค	๒. การปนเปื้อนของสารเคมีในน้ำ	๒. ภาคเอกชนและภาคประชาชน เข้าร่วมกับภาครัฐ ในการบริหารจัดการ และดำเนินงานแผนปฏิบัติการระยะต่างๆ ภายใต้แผนฯ ๔
๓. อุบัติภัยจากสารเคมีและความสูญเสีย	๓. การปนเปื้อนของสารเคมีในดิน	๓. ความเคลื่อนไหวของเครือข่ายในการจัดการสารเคมี
		๔. สถิติการลักลอบทิ้งสารเคมีและกากของเสียอันตราย

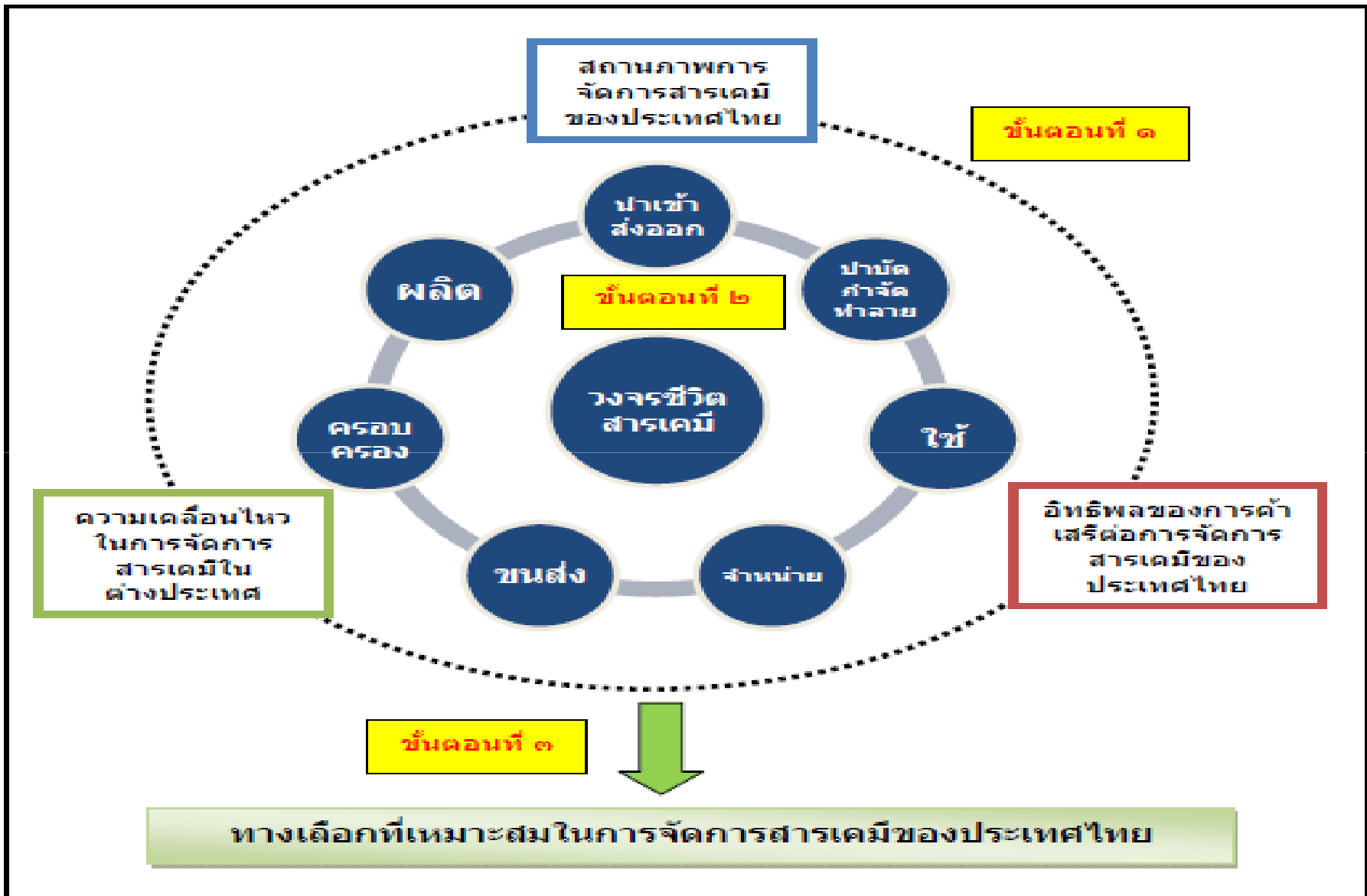
ข้อเสนอการปรับปรุงกฎหมายการจัดการ สารเคมีของประเทศไทย

การศึกษาโครงการ Flagship

๑. การศึกษาความเหมาะสมการจัดทำฐานข้อมูลกลางสารเคมี
๒. การจัดตั้งองค์กรกลางในการจัดการสารเคมีระดับชาติ
๓. การศึกษาการควบคุมและจัดการสารเคมีของประเทศไทยเพื่อรองรับเขตการค้าเสรี

ความเคลื่อนไหวในการจัดการสารเคมีในต่างประเทศ

USA

- **EUROPE**

- EU
- Sweden
- Slovenia

- **ASEAN**

- บรูไน
- กัมพูชา
- อินโดนีเซีย
- ลาว
- มาเลเซีย
- เมียนมาร์
- ฟิลิปปินส์
- สิงคโปร์
- ไทย
- เวียดนาม

- จีน
- ญี่ปุ่น
- เกาหลี

อิทธิพลของการค้าเสรีต่อการจัดการสารเคมีของประเทศ

AFTA

- ❑ เขตการค้าเสรีอาเซียน จัดตั้งในปี พ.ศ. 2535
- ❑ กลไกการลดภาษีที่สำคัญของ AFTA คือ ระบบ CEPT (Common Effective Preferential Tariff Scheme) ซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิก ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี สุลกากรแก่กันแบบ ต่างตอบแทน
- ❑ สินค้าเร่งลดภาษี (Fast Track) ลดภาษีลงให้ เหลือร้อยละ 0-5 ภายใน 7 ปี มี 15 สาขาสินค้า ได้แก่ ซีเมนต์ ปูน ผลิตภัณฑ์หนัง เยื่อกระดาษ สิ่งทอ อัญมณี และเครื่องประดับ เครื่องใช้ไฟฟ้า เฟอร์นิเจอร์ไม้และหวาย น้ำมันพืช **เคมีภัณฑ์** พลาสติก ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์เซรามิก และผลิตภัณฑ์แก้ว เคสียภัณฑ์ และแคโทดที่ทำจากทองแดง
- ❑ ประเทศสมาชิกเดิม 6 ประเทศ จะลดภาษีการ นำเข้าในบัญชีรายการลดภาษีภายใต้ CEPT เหลืออัตราร้อยละ 0-5 ภายในปี 2546 และเป็น 0 ในปี 2553

FTA: ASEAN จีน, ASEAN ญี่ปุ่น, ASEAN อินเดีย, ASEAN เกาหลีใต้

AEC

- ❖ การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (single market and production base) โดยจะมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น
- ❖ การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ของอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับประเด็นนโยบายที่ จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น นโยบายการแข่งขัน การคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิใน ทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายภาษี และการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง เทคโนโลยี สารสนเทศ และพลังงาน)
- ❖ การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค ให้มีการพัฒนา วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการ เสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่าง ๆ
- ❖ การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก เน้นการปรับ ประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียน กับประเทศ ภายนอกภูมิภาคเพื่อให้อาเซียนมีท่าทีร่วมกันอย่าง ชัดเจน

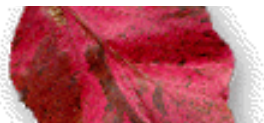
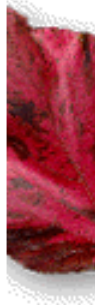
การวิเคราะห์ผลกระทบ

เชิงบวก

- AFTA ไม่ได้ทำให้การค้าขายสินค้าเคมีภัณฑ์ระหว่างไทยกับประเทศในอาเซียนเพิ่มมากขึ้น แต่การเปิดเสรีทางการค้าระหว่างอาเซียนกับจีน ทำให้มีการขยายตลาดทางการค้าในส่วนของสินค้าเคมีภัณฑ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนมากขึ้น (นอกจากนี้ ยังมี อินเดีย ญี่ปุ่น)
- ทำให้เกิดการจัดตั้ง ASEAN Single Window (ASW) ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากร เกิดผลดีโดยอ้อมต่อการจัดการสารเคมีของประเทศไทย ในเรื่องของการนำเข้าและส่งออกสารเคมี เป็นไปอย่างรวดเร็ว ไม่เกิดการตกค้าง และสามารถติดตามตรวจสอบ จากข้อมูลที่เป็นฐานเดียวกันได้

เชิงลบ

- สารเคมีที่นำเข้า หากมีความเป็นอันตราย แต่ไม่ได้เป็นสารเคมีที่ประกาศไว้ห้ามไว้ตามกฎหมายไทย (ยังเป็นระบบแบบ negative list) ผู้นำเข้าจะสามารถนำเข้าสารเคมีนั้นมาในประเทศไทยได้โดยไม่ต้องจดแจ้ง ขึ้นทะเบียน หรือขออนุญาตใดๆ อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของคนและสิ่งแวดล้อม ในประเทศไทยในภายหลัง เนื่องจากสารเคมีนั้น จะไม่ถูกติดตามตรวจสอบหรือควบคุมใดๆ
- หากระบบการจัดการและควบคุมสารเคมีของไทย ไม่ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับการจัดการสารเคมีในระดับสากลที่เป็นอยู่ หรือ ไม่สามารถเตรียมความพร้อมอย่างเป็นระบบและรัดกุม ในด้านการจัดการสารเคมีที่จะสามารถรองรับการค้าสินค้าเคมีภัณฑ์ภายใต้การเปิดการค้าเสรีได้ ประเทศไทยอาจถูกใช้เป็นฐานการผลิตสารเคมีอันตราย หรือ ใช้เป็นทางผ่านของสารเคมีอันตรายที่ไม่มีมาตรการควบคุมในการขนส่งอย่างเพียงพอ หรือ อาจมีการนำเข้าสินค้าด้วยคุณภาพที่มีสารเคมีอันตรายเจือปนมากขึ้น

สถานภาพการจัดการสารเคมีของประเทศ

กฎหมายควบคุม

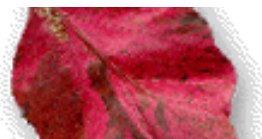
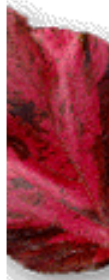
- พระราชบัญญัติ 16 ฉบับ
- พระราชกฤษฎีกา 1 ฉบับ
- กฎกระทรวง 1 ฉบับ
- ประกาศกระทรวงจำนวน 5 ฉบับ

กฎหมายหลัก

- ❖ พรบ. ยา พรบ. อาหาร พรบ. เครื่องสำอาง พรบ. เครื่องมือแพทย์ พรบ. ยาเสพติดให้โทษ พรบ. วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท
- ❖ พรบ. วัตถุอันตราย พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พรบ. โรงงาน และ พรบ. ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability Law)

➢ หน่วยงานของรัฐ ที่ทำหน้าที่เข้ามาดูแลรับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายข้างต้น มีจำนวนทั้งสิ้นอย่างน้อย 11 กระทรวง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กระทรวงพาณิชย์
- กระทรวงการคลัง
- กระทรวงอุตสาหกรรม
- กระทรวงแรงงาน
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กระทรวงสาธารณสุข
- กระทรวงคมนาคม
- กระทรวงกลาโหม
- กระทรวงมหาดไทย
- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

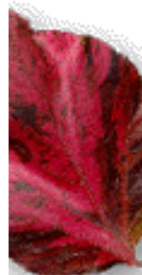

พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

- ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2544, ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2551
- คณะกรรมการวัตถุอันตราย (คณะกรรมการตามกฎหมาย) ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ประธาน และ อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็น กรรมการและเลขานุการ และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ช่วยเลขานุการ
- 6 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - ❑ กรมโรงงานอุตสาหกรรม (526 ตัว)
  - ❑ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (255 ตัว)
  - ❑ กรมวิชาการเกษตร (692 ตัว)
  - ❑ กรมประมง (21 ตัว)
  - ❑ กรมปศุสัตว์ (36 ตัว)
  - ❑ กรมธุรกิจพลังงาน (2 ตัว)

- แบ่งประเภทวัตถุอันตรายออกเป็น 4 ชนิด ตามความจำเป็นในการควบคุม ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 1,532 ชนิด
  - ❖ วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 คือ วัตถุอันตรายที่ผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด แต่ไม่ต้องขึ้นทะเบียนและขออนุญาต มีทั้งหมด 128 ชนิด
  - ❖ วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 คือ วัตถุอันตรายที่ผู้ผลิต นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครอง ต้องขอขึ้นทะเบียนและแจ้งการดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อน มีทั้งหมด 79 ชนิด
  - ❖ วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 คือ วัตถุอันตรายที่ผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ต้องขอขึ้นทะเบียนและขออนุญาต มีทั้งหมด 1,030 ชนิด
  - ❖ วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 คือ วัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง มีวัตถุอันตรายต้องห้ามทั้งหมด 295 ชนิด

การจัดการเชิงนโยบาย

- คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาทศสตร์การจัดการสารเคมี (คณะกรรมการระหว่างกระทรวง)
- แต่งตั้งด้วย มติ ครม.
- นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน (มอบหมายรองนายกรัฐมนตรี)
- ❑ กรรมการและเลขานุการ – ข้าราชการจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือกระทรวงสาธารณสุข หรือกระทรวงอุตสาหกรรม สลับเปลี่ยนหมุนเวียนตามที่ประธานฯ มอบหมาย
- ❑ อนุกรรมการ 3 ชุด (ประสานนโยบาย, ส่งเสริมความปลอดภัย, ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคส่วน)

แผนยุทธศาสตร์

- ❑ แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยของสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2540-2544
- ❑ แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยของสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545-2549
- ❑ แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2550-2554
- ❑ แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2555-2564
  - ❑ แผนปฏิบัติการ ระยะต้น ระยะกลาง ระยะปลาย
- สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี (SAICM)

Gap Analysis

สถานการณ์การจัดการสารเคมีของประเทศ

ช่องว่าง

- การควบคุมในปัจจุบัน เป็นแบบ negative list
- ไม่สามารถครอบคลุมสารเคมีได้ทั้งหมด
- ขาดฐานข้อมูลสารเคมีที่มีอยู่ทั้งหมด ทำให้ไม่ทราบว่าในประเทศไทยมีสารเคมีอยู่ที่ชนิด มีอันตรายแค่ไหน อย่างไร

ช่องว่าง

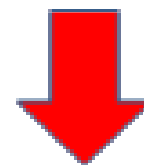
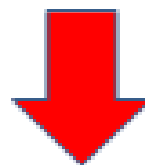
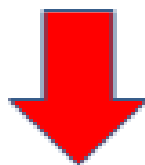
- ❖ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานที่มีการดำเนินงานในการควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายที่แตกต่างกัน
- ❖ ทำให้เกิดช่องว่างของการควบคุม เช่น มีการนำเข้าวัตถุอันตรายเพื่ออุตสาหกรรม แต่นำไปใช้เป็นวัตถุอันตรายเพื่อการเกษตร

ช่องว่าง

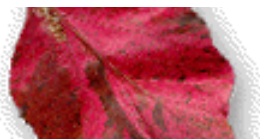
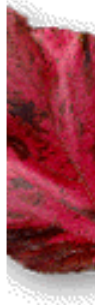
- ❑ ไม่มีความเชื่อมโยงทางการบริหารระหว่างคณะกรรมการแห่งชาติ ที่กำหนดนโยบาย กับ คณะกรรมการในระดับปฏิบัติ
- ❑ คณะกรรมการชาติ เกิดด้วยมติ ครม ไม่มีกฎหมายรองรับ
- ❑ คณะกรรมการระดับปฏิบัติ มีกฎหมายรองรับ
- ❑ เกิดช่องว่างในการดำเนินงานที่จะทำให้นโยบายที่กำหนดเกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ

ความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลง

- หากระบบการจัดการและควบคุมสารเคมีของไทย ไม่ได้รับการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการจัดการสารเคมีในระดับสากลที่เป็นอยู่ หรือ ไม่สามารถเตรียมความพร้อมอย่างเป็นระบบและรัดกุมในด้านการจัดการสารเคมี ที่จะสามารถรองรับการค้าสินค้าเคมีภัณฑ์ภายใต้ยุคของการเปิดการค้าเสรีได้

- ประเทศไทยอาจถูกใช้เป็นฐานการผลิตสารเคมีอันตราย หรือใช้เป็นทางผ่านของสารเคมีอันตราย หรืออาจมีการนำเข้าสารเคมีอันตรายและสินค้าด้อยคุณภาพที่มีสารเคมีอันตรายเจือปนเข้ามาในประเทศมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อด้านลบ ต่อสุขภาพของคนและสิ่งแวดล้อม ของประเทศในที่สุด

ข้อเสนอในการดำเนินงาน

ส่วนที่ ๑

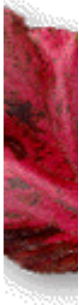
- การจัดทำทำเนียบสารเคมีแห่งชาติ (National Chemical Inventory)

ส่วนที่ ๒

- การปรับปรุงกฎหมายการควบคุมและจัดการสารเคมีตามแนวทาง REACH

ส่วนที่ ๓

- การเสริมสร้างศักยภาพและการปรับปรุงหน่วยงานและองค์กรในการควบคุมและจัดการสารเคมีตามแนวทาง REACH

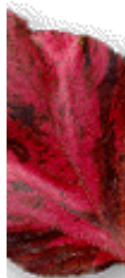
ส่วนที่ ๑ การจัดทำทำเนียบสารเคมีแห่งชาติ (National Chemical Inventory)

ทางเลือกที่ ๑ ประกาศให้มาจดแจ้ง

- ❑ ประกาศให้ผู้นำเข้าและผู้ผลิตสารเคมีในช่วงเวลาที่กำหนด มาจดแจ้งเพื่อนำข้อมูลมารวบรวม ตามตัวอย่างของประเทศมาเลเซีย
- ❑ ร่างระเบียบเกี่ยวกับการจดแจ้งและขึ้นทะเบียนสารเคมีขึ้นมา แล้วจัดให้มีแผนงานการจดแจ้งแบบสมัครใจ และหรือเปลี่ยนแปลงเป็นการจดแจ้งแบบบังคับ
- ❑ กำหนดช่วงเวลาของแผนที่จะดำเนินการ ยกตัวอย่างเช่น ดำเนินการในช่วงของแผนปฏิบัติการระยะกลาง (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑) ของแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔)

✓ ทางเลือกที่ ๒ รวบรวมจากข้อมูลที่มีอยู่

- ❑ รวบรวมข้อมูลสารเคมีที่มีอยู่จากการนำเข้าสารเคมีที่กรมศุลกากร และจากการผลิตสารเคมีจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม
- ❑ กำหนดช่วงเวลาการรวบรวม ยกตัวอย่างเช่น ข้อมูลการนำเข้าและการผลิตสารเคมีที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีฉบับที่ ๓ คือ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔
- ❑ ดึงข้อมูลจาก Main Frame ของกรมศุลกากรจากพิกัดศุลกากรสำหรับการนำเข้า สารเคมี และวัตถุอันตราย ตอนที่ ๒๕ - ตอนที่ ๔๐ เพื่อรวบรวมข้อมูลสารเคมีที่มีหลายชนิดรวมกันอยู่ โดยดึงข้อมูลตามรายใบขน และรวบรวมข้อมูลสารเคมีที่มีการผลิตโดยโรงงานต่างๆ ทั่วประเทศ จากข้อมูลกรมโรงงานอุตสาหกรรมในช่วงเวลาที่กำหนด แล้วจัดทำเป็นทำเนียบสารเคมีแห่งชาติของประเทศไทย

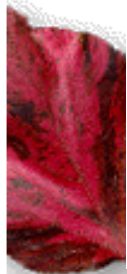
ส่วนที่ ๒ การปรับปรุงกฎหมายการควบคุม และจัดการสารเคมีตามแนวทาง REACH

ทางเลือกที่ ๑ คง พ.ร.บ. วัตถุอันตรายไว้ เดิม แล้วออก พ.ร.บ. Thai REACH ใหม่

- ❑ คง พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ ไว้ เพื่อให้มีการควบคุมและจัดการวัตถุอันตรายเหมือนดังเดิม
- ❑ ดำเนินการออก พ.ร.บ. ขึ้นมาใหม่อีกอันหนึ่ง ที่เรียกว่า พ.ร.บ. การขึ้นทะเบียนและประเมินสารเคมีใหม่ (The Act on the Registration and Evaluation of New Chemicals) หรือ **Thai REACH**
- ❑ เหมือนกับการดำเนินงานของประเทศจีน ที่มีการจัดการสารเคมีที่แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ สารเคมีอันตราย สารเคมีที่เป็นพิษ และสารเคมีใหม่ โดย China REACH บังคับใช้กับสารเคมีใหม่

ทางเลือกที่ ๒ ออก พ.ร.บ. Thai REACH ใหม่ แทนที่ พ.ร.บ. วัตถุอันตรายเดิม

- ❑ มี พ.ร.บ. ขึ้นมาใหม่ที่เรียกว่า พ.ร.บ. การขึ้นทะเบียนและประเมินสารเคมี (The Act on the Registration and Evaluation of Chemicals) หรือ **Thai REACH** แทนที่ พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ เดิม
- ❑ คุมสารเคมีที่มีอยู่เดิมและสารเคมีใหม่
- ❑ เหมือนกับการดำเนินงานของประเทศเกาหลี ซึ่งทำการปรับเปลี่ยน พ.ร.บ. การควบคุมสารเคมีอันตราย หรือ Toxic Chemical Control Act (TCCA) ที่มีอยู่เดิม ไปเป็น พ.ร.บ. การขึ้นทะเบียนและประเมินสารเคมี (The Act on the Registration and Evaluation of Chemicals) หรือที่เรียกว่า Korea REACH

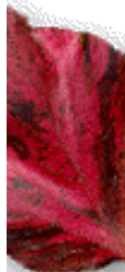
ส่วนที่ ๒ การปรับปรุงกฎหมายการควบคุม และจัดการสารเคมีตามแนวทาง REACH (ต่อ)

Thai REACH ตามทางเลือกที่ ๑

- กำหนดคำนิยามของสารเคมี
- ครอบคลุมการค้าเนื้องาน ที่เกี่ยวกับการจัดแจ้ง การประเมิน การขึ้นทะเบียนสารเคมี ตลอดจนการขึ้นทะเบียนผู้ผลิตและผู้นำเข้า และการออกใบอนุญาตการนำเข้าและผลิตสารเคมี
- ไม่ครอบคลุมกลุ่มของสารหรือผลิตภัณฑ์ที่มีการควบคุมโดยกฎหมายอื่นอยู่แล้ว เช่น สารกัมมันตรังสี ยา เครื่องสำอาง สารเสพติด และวัตถุอันตราย โดยวัตถุอันตรายที่ประกาศภายใต้ พ.ร.บ. วัตถุอันตราย มีการควบคุมต่อไปเหมือนเดิม
- จัดทำ คู่มือ และปรับปรุงทำเนียบสารเคมีแห่งชาติ
- ให้มีการประเมินสารเคมีที่อยู่ภายใต้ทำเนียบสารเคมีแห่งชาติ แล้วจัดกลุ่ม ตามวิธีการประเมินและเกณฑ์การจัดกลุ่ม
- ให้คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี (ตั้งโดย มติ ค.ร.ม.) เปลี่ยนแปลงมาเป็น คณะกรรมการที่มีกฎหมายรองรับ เรียกว่า คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการจัดการสารเคมี

Thai REACH ตามทางเลือกที่ ๒

- กำหนดคำนิยามของสารเคมี
- ครอบคลุมการค้าเนื้องาน ที่เกี่ยวกับการจัดแจ้ง การประเมิน การขึ้นทะเบียนสารเคมี ตลอดจนการขึ้นทะเบียนผู้ผลิตและผู้นำเข้า และการออกใบอนุญาตการนำเข้าและผลิตสารเคมี
- ไม่ครอบคลุมกลุ่มของสารหรือผลิตภัณฑ์ที่มีการควบคุมโดยกฎหมายอื่นอยู่แล้ว เช่น สารกัมมันตรังสี ยา เครื่องสำอาง สารเสพติด
- การจัดทำ คู่มือ และปรับปรุงทำเนียบสารเคมีแห่งชาติ
- ให้มีการประเมินสารเคมีที่อยู่ภายใต้ทำเนียบสารเคมีแห่งชาติ แล้วจัด กลุ่ม ตามวิธี การประเมินและเกณฑ์การจัด กลุ่ม
- รวมคณะกรรมการวัตถุอันตราย เข้ากับ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี (ตั้งโดย มติ ค.ร.ม.) แล้วเปลี่ยนมาเป็น คณะกรรมการที่มีกฎหมายรองรับ เรียกว่า คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการจัดการสารเคมี

ส่วนที่ ๓ การเสริมสร้างศักยภาพและการปรับปรุงหน่วยงานและองค์กรในการควบคุมและจัดการสารเคมีตามแนวทาง REACH

ทางเลือกที่ ๑

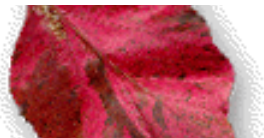
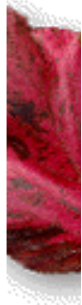
- ให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน เนื่องจากได้รับผิดชอบในเรื่องของการควบคุมดูแลและจัดการวัตถุอันตราย ภายใต้ พ.ร.บ. วัตถุอันตราย และคณะกรรมการวัตถุอันตราย อยู่เดิม

ทางเลือกที่ ๒

- ให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเป็นหน่วยงานหลัก เนื่องจากรับผิดชอบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ และประสานการดำเนินงานตามแผนฯ การจัดทำรายงานข้อมูลสถานการณ์การจัดการสารเคมีของประเทศไทย ตลอดจนเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี อยู่เดิม

ทางเลือกที่ ๓

- ให้มีการจัดตั้งองค์กรใหม่ในรูปแบบขององค์กรมหาชน ชื่อว่า องค์กรจัดการสารเคมีแห่งชาติ หรือ National Chemical Agency (NCA) ซึ่งอาจตั้งขึ้นภายใต้กระทรวงอุตสาหกรรม หรือกระทรวงสาธารณสุข

การดำเนินงานต่อไป

๑. การนำร่องการจัดทำทำเนียบสารเคมีแห่งชาติ
(National Chemical Inventory)
๒. การศึกษาความเหมาะสมในการปรับปรุงกฎหมายการ
จัดการสารเคมีของประเทศ ตามแนวทาง REACH
(Thai REACH)
๑. การศึกษาความเหมาะสมการพิจารณาทางเลือกของ
การพัฒนาศักยภาพหน่วยงานที่มีอยู่ หรือ การจัดตั้ง
องค์กรกลางในการจัดการสารเคมี กรณีที่มี Thai
REACH

ขอบคุณค่ะ

